

УДК 378.013:6

DOI <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2020.7.238050>

ORCID 0000-0002-6048-4874

## ТЕХНОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ І ПРАКТИКИ

*Іван Бухун,*

аспірант кафедри основ виробництва і дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка;

*Любов Кравченко,*

докторка педагогічних наук, професорка кафедри культурології та методики викладання культурологічних дисциплін Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

*У статті на засадах компетентнісного і технологічного наукових підходів розглянуто розуміння технологічної компетентності здобувачів вищої освіти у вітчизняній педагогічній науці і практиці. Зосереджено увагу на ідеї порівняння педагогічних процесів із виробничими у працях Я. А. Коменського, А. Макаренка, відомих українських (А. Алексюк, В. Бондар, І. Зязюн, В. Лозова, І. Підласий та ін.) і зарубіжних (Б. Блум, М. Вулман, М. Кларк, П. Мітчелл, Р. Томас та ін.). Акцентовано основні положення компетентнісного наукового підходу (О. Гузман, Г. Селевко, О. Савченко, В. Серіков, А. Хуторський та ін.), якими увиразнено технологічну складову професійної компетентності фахівців різних кваліфікацій.*

*У змісті технологічної компетентності здобувачів вищої освіти виокремлено два блоки: блок знань – методолого-теоретичних, інформаційно-змістових, методичних, технологічних, творчих; блок технік – набір різних методів і прийомів взаємодії людини з обладнанням, машинами, іншими засобами, що зумовлюють уміння проєктувати і конструювати нові технології, розвиток творчих здібностей фахівця.*

*Проведено розмежування між поняттями «педагогічна технологія» (містить операційно-діяльнісний та операційно-процесуальний компоненти компетентності вчителя або викладача) і «виробнича технологія» (є системою креативно-технологічних знань, здібностей і стереотипів інструменталізованої діяльності особливості зі створення або перетворення об'єктів дійсності в обраній професійній сфері).*

*Систематизовано досвід визначення поняття «технологічна компетентність фахівця» в основних значеннях: 1) технологія спілкування, технологія взаємодії, технологія організації індивідуальної діяльності; 2) традиційна технологія навчання, що означає застосування методів, засобів і форм; 3) спрямованість фахівця на досягнення запланованого результату (сукупність і послідовність методів і процесів для реалізації проєкту виробу або твору). У контексті зазначеного обрано розуміння технологічної компетентності здобувачів вищої освіти як інтегрованої особистісної властивості, що містить знання, технологічні вміння та навички, креативно-технологічні здібності, технологізовану рефлексію стосовно провідних процесів професійної діяльності і творчості.*

**Ключові слова:** компетентнісний підхід, технологічний підхід, здобувачі вищої освіти, технологічна компетентність.

**Постановка проблеми.** Модернізація системи вищої освіти України, її орієнтація на оновлення змісту, форм і методів підготовки загострюють проблему формування професійної компетентності фахівців в умовах сьогодення. З огляду на це питання формування всіх складників професійної компетентності здобувачів вищої освіти набуває

актуальності, адже тільки фахівець з високим рівнем підготовки, вмінням застосовувати різноманітні педагогічні та виробничі технології зможе якнайкраще розв'язати сучасні проблеми обраної ним галузі професійної діяльності. Необхідність розгляду технологічної компетентності майбутніх фахівців військової справи зумовлена пошуком ефективних шляхів, які забезпечують гарантоване досягнення певного результату в їхній професійній діяльності.

**Аналіз джерел і публікацій.** Вивчення освітніх технологій за кордоном пов'язане з іменами Б. Блума, Д. Брунера, М. Вулмана, Г. Грейса, Дж. Керала, М. Кларка, П. Мітчелла, Р. Томаса, Д. Хамбліна та ін.; вагомий внесок у дослідження теоретичних і методичних основ освітніх технологій зробили відомі автори Ю. Бабанський, В. Беспалько, М. Бершадський, П. Гальперін, В. Гузеєв, М. Кларин, Л. Ланда, Г. Селевко, Н. Талізін та ін. В українській теорії та практиці освіти технологічний підхід заснований А. Алексюком, Я. Бурлакою, І. Зязюном, В. Лозовою, І. Підласим та ін.; дослідженням освітніх технологій займаються відомі українські вчені С. Гончаренко, В. Євдокимов, В. Онищук, А. Нісімчук, О. Падалка, Г. Сазоненко, І. Смолюк, С. Сисоєва та інші.

Задовго до поширення освітніх технологій у зарубіжній педагогіці ідею про необхідність використання технологічного підходу у вихованні висловив А. Макаренко, обґрунтувавши основні етапи технологічного циклу та вказавши на потребу запровадити в педагогічних вишах педагогічно-технічну думку. Аналізові педагогічної технології А. Макаренка в контексті сучасної науки присвячене дисертаційне дослідження С. Карпенчук (Карпенчук, 2003); у багатьох публікаціях українських науковців зазначено, що автором ідеї технологізації виховання є А. Макаренко, який ще до виникнення термінів «технологія в освіті», «педагогічна технологія» у своєму творі «Педагогічна поема» вказував на значну схожість «між процесами виховання й звичайними процесами в матеріальному виробництві» (Макаренко, 1973, с. 440).

**Виклад основного матеріалу.** Ідея порівняння педагогічних процесів із виробничими, людини з машиною має давні корені. Вважається, що автором ідеї технологізації освіти є Я. А. Коменський, який порівнював організацію шкіл із годинниковим механізмом; французький просвітник Ж. О. Ламетрі знайшов риси схожості вже між самою людиною та годинником; порівняти педагогічний процес із виробничим довелося також відомому українському педагогові А. Макаренкові: «А я чим більше думав, тим більше виявляв схожості між процесами виховання й звичайними процесами в матеріальному виробництві і ніякої особливо страшної механістичності в цій схожості не вбачав»; розмірковуючи над причинами незадовільного стану справ у вихованні, педагог дійшов висновку, що «наше педагогічне виробництво ніколи не будувалося за технологічною логікою, а завжди за логікою моральної проповіді. Саме тому в нас просто немає всіх найважливіших відділів виробництва: технологічного процесу, обліку операцій, конструкторської роботи...» (Макаренко, 1973, с. 440). А. Макаренко помітив, що «в усьому нашому житті нема жалюгіднішого технічного стану, ніж у галузі виховання. І тому виховна справа є кустарна, а з кустарних виробництв – найвідсталіша» (Макаренко, 1973, с. 441).

Із плином часу розрив між станом справ у вихованні та навчанні лише поглиблювався не на користь вихованню. Фахівці стверджують, що людина виявилась непристосованою до стрімкого розвитку цивілізації і сталося це не сьогодні, а вже у 30–40-і роки ХХ століття (Іванова, 2005, с. 54); цю тривожну тенденцію помітив А. Макаренко, запропонувавши технологізацію виховання, поліпшення підготовки вчителів до впровадження технологічного підходу, оскільки, на його думку, «давно захиріла в наших педвузах педагогічно-технічна думка» (Макаренко, 1973, с. 441).

Відомий педагог визначив поняття «праця-турбота», «економічна турбота», «соціально-моральна мотивація» праці, «суспільна і колективна турбота», «організація школи як господарства», вважав, що тільки праця-турбота стає засобом самобудівництва, самостворення людини, безперервного відтворення в ній людяності, моральності, нормою

стає стійкий духовний зв'язок, який виникає при постійному спілкуванні, діалозі, взаємній довірі, вимогливості й повазі. Педагогічне відкриття А. Макаренка – утвердження в свідомості й практиці педагогів колективних форм організації спільного життя й діяльності вихованців і дорослих у межах спроектованого освітнього простору, який ніколи не співпадає і не має співпадати з межами навчально-виховного закладу. А. Макаренко багато уваги надавав питанням педагогічної технології, говорив про відсутність у вихованні технологічного процесу врахування операцій, конструкторської роботи, нормування, контролю, допусків та браковки, розглядав педагогічні технології як керівник, якого не влаштовує, що в «педагогічному виробництві» немає технологічної логіки, що воно завжди будується «за логікою моральної проповіді» (Макаренко, 1973).

Сучасний етап розвитку професійної освіти в Україні, який характеризується глобальними проблемами як у сфері професійного навчання, так і в системі освіти загалом, по новому ставить питання значення та ролі технологічної компетентності фахівців у процесі реформування освітньої системи, спрямування її на розвиток і набуття особистістю якісних здібностей та приведення вітчизняних критеріїв і стандартів освітньої системи у відповідність до європейських вимог. Існує значний досвід упровадження компетентнісного підходу до навчання, який українські науковці намагаються реалізувати в системі модернізації сучасних освітніх технологій, адже компетентнісний підхід зумовлює не інформованість студента, а розвиток умінь вирішувати проблеми, які виникають у життєвих ситуаціях.

На думку Г. Селевка (Селевко, 2004, с. 138), компетентнісний підхід забезпечує поступову переорієнтацію провідної освітньої парадигми з переважаючою трансляцією знань і формуванням навичок на створення умов для оволодіння комплексом компетентностей, які означають потенціал, здатність випускника до виживання і стійкої життєдіяльності в умовах сучасного соціально-політичного, ринково-економічного, інформаційно-комунікаційного простору.

О. Глузманом (Глузман, 2009, с. 51) визначено та узагальнено основні ідеї компетентнісного підходу:

- компетентнісний підхід не є принципово новим для вищої освіти, оскільки вона завжди орієнтувалася на набуття узагальнених способів діяльності;
- компетентність не протиставляється знанням, умінням, навичкам, вона їх вміщує та не є їхньою простою сумою;
- компетентність містить результати навчання, систему ціннісних орієнтацій, тому компетентності формуються не лише під час навчання, а й під впливом родини, друзів, роботи, політики, релігії тощо.

У педагогічній літературі знаходимо визначення терміну «технологія» в таких значеннях: 1) як синонім понять «методика» та «форма організації навчання» (технологія спілкування, технологія взаємодії, технологія організації індивідуальної діяльності); 2) як сукупність усіх використаних у конкретній педагогічній системі методів, засобів і форм (традиційна технологія навчання); 3) як сукупність і послідовність методів і процесів, спрямованих на одержання запланованого результату. На наше бачення, третє визначення зберігає основний смисл технології, сутність якої міститься у з'ясуванні діагностичної мети і засобів її реалізації.

Отже, технологія є об'єктно-предметним способом або механізмом організації людської діяльності, що виражається в різноманітних формах: у технічних знаряддях і технологічних процесах, техніці праці, методах організації виробництва й управління, технологічних знаннях тощо.

Нині в структурі професійної компетентності неминуче виділяють її технологічний складник, що містить операційно-діяльнісний або операційно-процесуальний компонент компетентності, має вагомий вплив на ефективність освіти, і називається технологічна компетентність. У змісті цього компонента можна виокремити:

- блок знань (методологічних, інформаційно-змістових, методичних, технологічних, творчих),
- педагогічну техніку, набір різних методів і прийомів педагогічного впливу і взаємодії, вміння проєктувати і конструювати нові професійні технології, творчі здібності та вміння.

У освітній практиці та навчально-методичній літературі термін «педагогічна технологія» часто вживають як синонім поняття «педагогічна система», однак їх варто розрізняти, адже поняття системи більш глибоке, ніж поняття технології. Система – це сукупність елементів, що знаходяться у відносинах і зв'язках між собою й утворюють певну цілісність, а технологія передбачає досягнення запланованих результатів, у ній представлені цільові, процесуальні, кількісні та розрахункові компоненти (Кравченко, 1996).

Використання технологічного підходу в освіті зумовлене особливостями освітніх технологій, до яких відносять:

- чіткість і визначеність у фіксації результату;
- наявність критеріїв його досягнення;
- покрокову й формалізовану структуру діяльності суб'єктів освіти, що зумовлює перенесення й повторення досвіду (Юдин, 1999).

Технологічна компетентність фахівця, на думку М. Манька, – це система креативно-технологічних знань, здібностей і стереотипів інструменталізованої діяльності з перетворення об'єктів педагогічної професійної дійсності (Манько, 2020). Педагогічним аспектом тут є те, що технологічна компетентність характеризує пізнавальну та інтелектуальну діяльність особистості (інтерес і засвоєння накопичених освітнім простором знань про інноваційні технології навчання, розширення особистістю освіченості, ерудиції, спрямованість на перспективний розвиток освітньої діяльності); у цьому вбачають прояв гностичної функції технологічної компетентності. Важливими при цьому є застосовувати отримані знання на практиці залежно від певної ситуації і перекладати знання та вміння з однієї сфери діяльності в іншу, вирішувати технологічні завдання, привласнювати, розробляти й застосовувати на практиці алгоритми технологічної діяльності, організовувати технологічну, пізнавальну та дослідницьку діяльність та аналізувати їх процес і результати, проєктувати заняття за технологією, виховувати працьовитість і формувати необхідні якості особистості, розробляти педагогічний інструментарій і використовувати його для підвищення ефективності процесу фахової підготовки та моніторингу його результатів (Дорохин, 2010). Л. Коваль розглядає технологічну компетентність як структурно-функціональну складову професійної компетентності, що характеризується здатністю особистості майбутнього фахівця до самостійної організації виробничого процесу (Коваль, 2010, с. 10); С. Ратовська тлумачить технологічну компетентність як персональну властивість, що містить відрефлексовану спрямованість особистості на відбір та застосування найбільш ефективних варіантів професійної діяльності. Сформованість такої компетентності на належному рівні, вважає вчена, дозволить майбутньому фахівцеві бути конкурентноспроможним, мобільним, брати активну участь у соціальних проєктах, зробити внесок у розвиток суспільства, власного успіху (Ратовська, 2010, с. 13).

А. Дяченко виділяє групи вмінь, необхідних для формування технологічної компетентності майбутнього фахівця:

- група когнітивних умінь базується на знаннях про закономірності й розуміння процесу освіти як управління, що передбачає інформаційно-комунікативну, регулятивно-комунікативну та афективно-комунікативну діяльність, у основі якої лежить інформаційний процес;
- операційно-діяльнісні вміння пов'язані з управлінням психічним розвитком здобувачів вищої освіти на основі цінностей, змістів і ставлень до навколишньої дійсності, особистісно-професійних пріоритетів;

– група діяльнісних умінь передбачає здійснення цілеспрямованих дій під час навчального процесу, організацію та управління діяльністю, спрямованою на досягнення запланованого результату;

– дидактико-методичні вміння співвідносяться з вибором адекватних методів, засобів і технологій, створенням оптимальних умов і проектуванням освітнього процесу, з виявленням структурних одиниць цього процесу і функціональним підходом до його аналізу;

– група рефлексивно-аналітичних умінь відображає самооцінку, розуміння і прийняття ним нормативних вимог до професійної діяльності, оцінювання на основі аналізу мети здійснюваного управління освітньою діяльністю (Дяченко, 2013, с. 56).

Розглянемо більш детально тлумачення технологічної компетентності в педагогічній літературі. Науковці, які досліджують технологічну компетентність, наголошують на логічному поєднанні в її змісті теоретичної і практичної підготовки: теоретична складова виявляється в узагальненому вмінні технологічно мислити, що вимагає сформованості аналітичних, прогностичних, проєктивних і рефлексивних умінь; практична підготовка охоплює вміння виокремлювати та встановлювати взаємозв'язки між компонентами процесу, цілями і засобами діяльності, уміння конструювати найбільш оптимальний процес, тому технологічну компетентність розуміють як володіння вміннями вирізняти окреме завдання (проблему) і знаходити способи його оптимального вирішення в професійній діяльності (Дяченко, 2013).

Технологічну компетентність майбутнього фахівця пов'язують з оволодінням інноваційними засобами професійної діяльності, прийомами планування та управління, спеціальними знаннями, вміннями, навичками для повноцінного включення у професійно-вольові відносини, знаннями прийомів творчої адаптації до змісту та структури професійної діяльності, підвищенням індивідуального потенціалу та креативних можливостей здобувача вищої освіти. Дотримуючись таких поглядів, технологічну компетентність розглядають як властивість особистості, що містить знання, технологічні вміння та навички, креативно-технологічні здібності, технологізовану рефлексію, професійні якості. До конкретних технологічних умінь вона зараховує: уміння аналізувати наявні технологічні ресурси, уміння проєктувати (планувати) діяльність, визначати її цілі, здійснювати організацію та аналіз цієї діяльності, уміння накопичувати власний досвід через рефлексію, здатність до самовираження, уміння перебудовувати застарілі технології (Тишаківа, 2005).

Як систему креативно-технологічних знань, здібностей і стереотипів інструменталізованої діяльності з перетворення об'єктів (разом із суб'єктом і процесами) професійної дійсності розглядає технологічну компетентність М. Манько; при цьому наголошено, що для цілеспрямованого формування технологічної компетентності майбутнього фахівця необхідно застосовувати адекватні освітні регулятиви; сукупність цих регулятивів охоплює матеріалізовані інструментальні засоби і процедури, завдяки яким реалізуються цілепокладальні, інформаційні, формувальні, моніторингові і конструктивно-прогностичні функції підготовки (Манько, 2000).

**Висновки.** Отже, узагальнюючи, зазначимо, що технологічна компетентність – це важливий аспект професійної компетентності, певний мінімум спеціальних знань, умінь, навичок та сукупність використовуваних засобів, процедур, способів, послідовних дій, прийомів, операцій, що базуються на поєднанні наукового знання та потребах, необхідних для здійснення якісної продуктивної професійної діяльності та усвідомлення особистої відповідальності за результати цієї діяльності, необхідності її постійного вдосконалення й контролювання. Технологічна компетентність є детальним описом дій, що мають бути послідовно, у належний спосіб із застосуванням конкретних засобів та прийомів здійснені майбутнім фахівцем для досягнення певного результату. Таким чином, технологічна компетентність майбутнього фахівця, на наш погляд, має у своєму складі компоненти:

емоційно-регулятивний – визначає здібності фахівця до саморегуляції, самоконтролю, передбачає володіння вміннями й навичками професії, емоційною сферою, різними технологіями подолання професійної деструкції; когнітивний – характеризує особистість із позиції пізнавально-творчої активності, здатності демонструвати технологічні знання; комунікативний – визначає систему знань і навичок спілкування; спеціально-професійний – репрезентує такі характеристики, як професійні знання, здібності, вміння, пов'язані з фаховою спрямованістю особистості; соціально-психологічний – передбачає здатність здобувача вищої освіти ефективно взаємодіяти з колегами на рівні як формальних, так і неформальних відносин; поведінково-діяльнісний – містить психологічні характеристики, що відображають спрямованість особистості, її ставлення до діяльності, до себе, розвиток вольових рис; рефлексивно-аналітичний – відображає готовність до аналізу діяльності й оцінювання досягнутих результатів, здатність здійснювати відбір найбільш ефективних технологій, оцінювати ступінь ризиків тощо.

### ЛІТЕРАТУРА

- Бех, І. Д. (2009). Компетентнісний підхід у сучасній освіті. *Вища освіта України*, 3(1), 21-24.
- Глузман, О. В. (2009). Базові компетентності: сутність та значення в життєвому успіху особистості. *Педагогіка і психологія*, 2, 51-61.
- Дорохин, Ю. С. (2010). *Формирование технологической компетентности будущих учителей при изучении дисциплин профильной подготовки*. (Дис. канд. пед. наук). Тульский государственный педагогический университет им. Л. Н. Толстого, Тула.
- Дяченко, А. (2013). Теоретичний аналіз поняття «технологічна компетентність педагога». В Н. С. Побірченко (Ред.), *Проблеми підготовки сучасного вчителя* (Вип. 8(2), с. 53-59). Умань: ФОП Жовтий О. О.
- Зязюн, І. А., Кривонос, І. Ф., & Тарасевич, Н. М. (1998). Гуманістична сутність майстерності А. Макаренка. *Педагогіка і психологія*, 1, 18-21.
- Іванова, Т. В. (2005). *Культурологическая подготовка будущего учителя*. Киев: ЦВП.
- Карпенчук, С. Г. (2003). *Педагогічна технологія А. С. Макаренка в контексті сучасної педагогіки*. (Автореф. дис. д-ра пед. наук). Інститут педагогіки АПН України, Київ.
- Коваль, Л. В. (2010). *Система професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування загально навчальних технологій*. (Автореф. дис. д-ра пед. наук). Інститут педагогіки АПН України, Київ.
- Кравченко, Л. М. (1996). *Професійна діагностика у системі післядипломного підвищення кваліфікації вчителя*. (Дис. канд. пед. наук). Ін-т педагогіки і психології професійної освіти АПН України, Київ.
- Макаренко, А. (1973). *Педагогічна поема*. Київ: Радянська школа.
- Манько, Н. Н. (2000). *Теоретико-методические аспекты формирования технологической компетентности педагога*. (Дисс. канд. пед. наук). Башкирский госуниверситет, Уфа.
- Ратовська, С. В. (2010). Формування технологічної компетентності майбутнього вчителя початкових класів. В М. Т. Мартинюк (Ред.), *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини* (Ч. 1, с. 261-266). Умань: ПП Жовтий О.О.
- Селевко, Г. (2004). Компетентности и их классификация. *Народное образование*, 4, 138-143.
- Тишакова, Л. Т. (2005). *Формування технологічної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, Луганськ.
- Харченко, О. О. (2011). Педагогічні умови ефективного застосування інноваційних технологій навчання у природничо-науковій підготовці майбутніх учителів. *Науковий вісник Донбасу*, 1(13). Взято з <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN13/11hoopmu.pdf>.
- Юдин, В. В. (1999). Скільки технологій в педагогіці? *Школьные технологии*, 3, 34-36.

## REFERENCES

- Bekh, I. D. (2009). Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti [Competence approach in modern education]. *Higher Education of Ukraine*, 3(1), 21-24 [in Ukrainian].
- Diachenko, A. (2013). Teoretychnyi analiz poniattia «tehnolohichna kompetentnist pedahoha» [Theoretical analysis of the concept of «technological competence of the teacher»]. In N. S. Pobirchenko (Ed.), *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia [Problems of modern teacher training]* (Vol. 8(2), pp. 53-59). Uman: FOP Zhovtyi O. O. [in Ukrainian].
- Dorokhin, Iu. S. (2010). *Formirovanie tekhnologicheskoi kompetentnosti budushchikh uchitelei pri izuchenii distsiplin profilnoi pidgotovki [Formation of technological competence of future teachers in the study of disciplines of specialized training]*. (PhD diss). Tulskii gosudarstvennyi pedagogicheskii universitet im. L. N. Tolstogo, Tula [in Russian].
- Hluzman, O. V. (2009). Bazovi kompetentnosti: sutnist ta znachennia v zhyttievomu uspihku osobystosti [Basic competencies: the essence and significance in the life success of the individual]. *Pedagogics and psychology*, 2, 51-61 [in Ukrainian].
- Iudin, V. V. (1999). Skolko tekhnologii v pedagogike? [How many technologies are there in pedagogy?]. *Journal of School Technology*, 3, 34-36 [in Russian].
- Ivanova, T. V. (2005). *Kulturologicheskaiia podgotovka budushchego uchitelia [Cultural training of the future teacher]*. Kiev: TcVP [in Ukrainian].
- Karpenchuk, S. H. (2003). *Pedahohichna tekhnolohiia A. S. Makarenka v konteksti suchasnoi pedahohiky [Pedagogical technology of A. S. Makarenko in the context of modern pedagogy]*. (Extended abstract of PhD dissertation). Instytut pedahohiky APN Ukrainy, Kyiv [in Ukrainian].
- Kharchenko, O. O. (2011). Pedahohichni umovy efektyvnoho zastosuvannia innovatsiinykh tekhnolohii navchannia u pryrodnycho-naukovii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv [Pedagogical conditions for the effective use of innovative learning technologies in science training of future teachers]. *Academic Bulletin of Donbas*, 1(13). Retrieved from <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN13/11hoopmu.pdf> [in Ukrainian]
- Koval, L. V. (2010). *Systema profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoii shkoly do zastosuvannia zahalno navchalnykh tekhnolohii [The system of professional training of future primary school teachers for the use of general educational technologies]* (Extended abstract of PhD dissertation). Instytut pedahohiky APN Ukrainy, Kyiv [in Ukrainian].
- Kravchenko, L. M. (1996). *Profesiina diahnostyka u systemi pisliadyplomnoho pidvyshchennia kvalifikatsii vchytelia [Professional diagnostics in the system of postgraduate teacher training]* (PhD diss). In-t pedahohiky i psykholohii profesiinoi osvity APN Ukrainy, Kyiv [in Ukrainian].
- Makarenko, A. (1973). *Pedahohichna poema [Pedagogical poem]*. Kyiv: Radianska shkola [in Ukrainian].
- Manko, N. N. (2000). *Teoretiko-metodicheskie aspekty formirovaniia tekhnologicheskii kompetentnosti pedagoga [Theoretical and methodological aspects of the formation of technological competence of a teacher]* (PhD diss). Bashkirskii gosudavrstvennyi pedagogicheskii universitet, Ufa [in Russian].
- Ratovska, S. V. (2010). Formuannia tekhnolohichnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia pochatkovykh klasiv [Formation of technological competence of the future primary school teacher]. In M. T. Martyniuk (Ed.), *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychyny [Collection of scientific works of Uman State Pedagogical University named after Pavel Tychnyna]* (Vol. 1, pp. 261-266). Uman: PP Zhovtyi O.O. [in Ukrainian].
- Selevko, G. (2004). Kompetentnosti i ikh klassifikatsiia [Competencies and their classification]. *National Education*, 4, 138-143 [in Russian].

- Tyshakova, L. T. (2005). *Formuvannia tekhnolohichnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia inozemnoi movy [Formation of technological competence of the future foreign language teacher]*. (Extended abstract of PhD dissertation). Luhanskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka, Luhansk [in Ukrainian].
- Ziazium, I. A., Kryvonos, I. F., & Tarasevych, N. M. (1998). Humanistychna sutnist maisternosti A. Makarenka [The humanistic essence of A. Makarenko's skill]. *Pedagogics and psychology*, 1, 18-21 [in Ukrainian].

## TECHNOLOGICAL COMPETENCE OF HIGHER EDUCATION STUDENTS AS A PROBLEM OF PEDAGOGICAL SCIENCE AND PRACTICE

**Ivan Buhun,**

graduate student of the Department of Fundamentals of Production and Design of Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University;

**Lyubov Kravchenko,**

doctor of Pedagogical Sciences, Full Professor of the Department of Culturology and Methods of Teaching of the Culturological Disciplines of Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University.

*The article on the basis of competence and technological scientific approaches considers the understanding of technological competence of higher education students in the domestic pedagogical science and practice. Attention is focused on the idea of comparing pedagogical processes with production ones in the works of Ya.A. Comenius, A. Makarenko, famous Ukrainian (A. Aleksyuk, V. Bondar, I. Zyazyuna, V. Loza, I. Pidlasy, etc.) and foreign (B. Bloom, M. Woolman, M. Clark, P. Mitchell, R. Thomas and others). The main provisions of the competence scientific approach (O. Guzman, G. Selevko, O. Savchenko, V. Serikov, I. Khutorsky, etc.) are emphasized, which emphasize the technological component of professional competence of specialists of different qualifications.*

*In the content of technological competence of higher education students there are two blocks (block of knowledge - methodological-theoretical, information-content, methodical, technological, creative; block of techniques - a set of different methods and techniques of human interaction with equipment, machines and other tools that determine the ability to design and design new technologies, the development of creative abilities of the specialist).*

*A distinction is made between the concepts of "pedagogical technology" (contains operational and operational and procedural components of teacher or teacher competence) and "production technology" (is a system of creative and technological knowledge, abilities and stereotypes of instrumentalized activities to create or transform objects of reality into selected professional field).*

*The experience of defining the concept of "technological competence of a specialist" in the main meanings is systematized: 1) communication technology, interaction technology, technology of organization of individual activity; 2) traditional learning technology, which means the use of methods, tools and forms; 3) the focus of the specialist on achieving the planned result (set and sequence of methods and processes for the implementation of the project product or work). In the context of this, the understanding of technological competence of higher education seekers as an integrated personality trait containing knowledge, technological skills, creative and technological abilities, technological reflection on the leading processes of professional activity and creativity is chosen.*

**Keywords:** *competence approach, technological approach, applicants for higher education, technological competence.*

Надійшла до редакції 7.06. 2020 р.